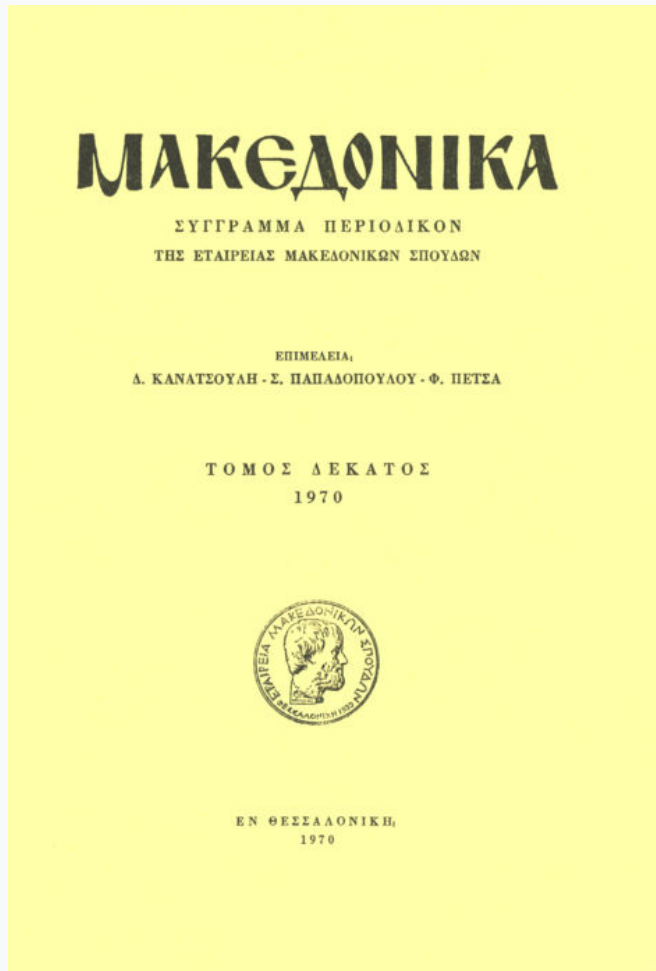

Μακεδονικά

Τόμ. 10, Αρ. 1 (1970)

Διάφορα έγγραφα αφορώντα εις την νεωτέραν ιστορίαν Μακεδονίας

Ιωάν. Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.772](https://doi.org/10.12681/makedonika.772)

Copyright © 2014, Ιωάν. Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (2015). Διάφορα έγγραφα αφορώντα εις την νεωτέραν ιστορίαν Μακεδονίας. *Μακεδονικά*, 10(1), 257–271. <https://doi.org/10.12681/makedonika.772>

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΑΦΟΡΩΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Δημοσιεύονται ἐνταῦθα ἕξ ἰδιωτικά ἔγγραφα παρέχοντα ἐνδιαφερούσας πληροφορίες περὶ τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Μακεδονίας¹. Ταῦτα εἶναι: 1. Πωλητήριον τοῦ ἔτους 1843 ἐκ Ναούσης, 2. Διαθήκη τοῦ ἔτους 1868 ἐκ Στρούγκας, 3. Παραίνεσις περὶ κοινοτικῆς ὀργανώσεως τῶν Ἑλλήνων Θεσσαλονίκης τοῦ ἔτους 1872, 4. Ἐπιστολὴ τοῦ ἔτους 1878 ἐκ Μεγαρόβου περὶ τῶν Κουτσοβλάχων, 5. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ παρόντος τῆς Ἀγγελικῆς Μεταλλινῆς περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν Νάουσαν, καὶ 6. Ἐπιστολὴ τοῦ Νικολάου Βελώνη περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν Χαλκιδικίην.

1. Πωλητήριον τοῦ ἔτους 1843 ἐκ Ναούσης. Πρωτότυπον, γραμμένον εἰς τὴν πρώτην σελίδα διφύλλου χάρτου, διαστάσεως 0,21×0,30 μ. Τὸ πωλητήριον ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσίν μου παρὰ τοῦ φίλου συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης Ἀριστοτέλους Γκούτα, καταγομένου ἐκ Ναούσης, πρόκειται δὲ περὶ ἐγγράφου συντεταγμένου εἰς γλῶσσαν λογίαν παρ' ἀνδρὸς ἐγγραμμάτου καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δυστυχῶς δὲν γνωρίζομεν. Ὁ γραφικὸς χαρακτήρ τῆς ὑπογραφῆς Κωνσταντίνος Ἀναστασίου ὁμοιάζει πῶς, ἀλλὰ δὲν νομίζω ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ πωλητὴς τοῦ κτήματος. Ἡ πόλις ἔλαβε χώραν τὸ ἔτος 1843 δηλαδὴ 20 ἔτη περίπου μετὰ τὸν νέον ἐποικισμὸν τῆς Ναούσης, τὸν ἐπακολοθήσαντα τὴν καταστροφὴν καὶ πυρπόλησιν τῆς ὠραίας καὶ ἡρωϊκῆς πόλεως κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Εἰς τὸ πωλητήριον αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἄλλων βλέπομεν καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἀναστασίου Μάμαντη, τέκνου ἀναξίου τῆς ἡρωϊκῆς πόλεως, ὅστις μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος του ἐχρησιμοποιήθη ἀπὸ τοῦς Τούρκους διὰ τὸν ἐπαναπαρισμὸν τῶν διασωθέντων Ναουσαίων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐγκατάστασιν Τούρκων, οἵτινες δὲν ὑπῆρχον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Νάουσαν.

Διὰ τοῦ παρόντος πωλητηρίου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος δημοσιωῶ τοῖς πᾶσιν ὁ ὑποφαινόμενος ὅτι ἔχων εἰς τὴν ἀγορὰν κτῆμα ἰδικόν μου γειτνιάζον δεξιόθεν μὲ ὀσπήτιον τοῦ Τζιτζη Τρούπκου, ἀριστερόθεν μὲ χάνι τοῦ Χατζηκωνσταντίνου Χατζηαργύρη, εἰς τὸ ὄπισθεν μὲ ὀσπήτιον τοῦ Γιαννάκη

1. Ἡ ὀρθογραφία καὶ ἡ οἰκτιζὸν διατηροῦνται ὡς ἔχουν.

Γρέκου και πλαγίως με κοινὸν δρόμον, κατὰ τῆς κραταιᾶς κρίσεως τοῦ σιου-
ρουτί το ἐτράφι σεφιλίκι ἐν δρασκέλιον ἀφ' οὗ τὸ ἐχάρισα πρὸς τὸν Λάκη
Πίππα, ὄλλην τὴν ἄλλην λοιπὴν οἰκοδομὴν μαζὺ και ἴδιον μου κτήμα τὸ ἐπώλησα
αὐτοπροαιρέτως και ἀβιάτως πρὸς τὸν ἠθέντα Λάκη Πίππα διὰ γροσία Νο
2.500: ἦτοι δύο χιλιάδας και πεντακόσια, τὰ ὁποῖα ἔλαβον παρ' αὐτοῦ τούτου
τῆ ἰδία στυγμῆ σῶα και ἀνελλιπῆ μέχρι ὀβολοῦ, και δὲν ἔχω νὰ λάβω τοῦ λοι-
ποῦ παρ' αὐτοῦ τίποτε, ὡσὰν ὁποῦ ἐπωλήθη πρὸς αὐτὸν παρ' ἐμοῦ και ἔλαβον
ὄλλην τὴν ἀπαιτουμένην τιμὴν, ὡς προείπον, και ἐπὶ τούτῳ θέλει εἶναι ἀπὸ τῆς
σήμερον τὸ μέχρι τοῦδε κτημά μου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἠθέντος Λάκη ὡς
ἴδιον του κτήμα. ὅστις βέβαια θέλει τὸ μεταχειρίζεται ὡς κτήτωρ αὐτοῦ χω-
ρις νὰ ἐνοχλεῖται ἤδη μήτε παρ' ἐμοῦ, μήτε παρ' ἄλλον τινὸς κακεντρεχοῦς
συγγενοῦς μου ὡς ἀπόλυτος ἐξουσιαστὴς αὐτοῦ. διὰ τὸ βέβαιον λοιπὸν ἔγινε
τὸ παρὸν ἐνώπιον ἀξιότιμων ἀνδρῶν, και ἐδόθη παρ' ἐμοῦ πρὸς αὐτὸν βεβαιω-
μένον ἐμοὶ τε και τοῖς ὑποφαινομένοις τούτοις ἀνδράσιν, ἵνα ἔχη τὴν ἀπαιτου-
μένην ἐν τῷ κριτηρίῳ ἰσχὴν τῆς δικαιοσύνης, και ὑποφαινομαι.

1843: 23: Ἰουλίον ἐν Ναούσση—

μάμαντης ἀναστασίον βεβεόνο τὰ ανωθεν

Κωνσταντίνος Ἀναστασίον μαρτιρῶ

Τώνης διμήτηρ μαρτιρῶ

θεοδόσις γεοργίου μάρτιρο

γιόργις Χατζημαλούσης μάρτιρο

δημήτρης Δεμπόγια μαρτιρῶ

2. Διαθήκη τοῦ ἔτους 1868 ἐκ Στρούγκας. Πρωτότυ-
πον, γραμμένον εἰς τὰς δύο πρώτας σελίδας διφύλλου χάρτου, διαστάσεων
0,24×0,37 μ. Κατὰ τὸ ἔτος 1868 εἰς τὴν ὠραίαν κομόπολιν τῆς περιοχῆς Ἀ-
χρίδος, κατοικουμένην κατὰ πλειοψηφίαν ἀπὸ Ἑλλήνας ὡς και βουλγαρικὴν
μειονότητα, ἅπαντα τὰ ἔγγραφα δημοσίας χρήσεως συνετάσσοντο εἰς τὴν ἑλ-
ληνικὴν γλῶσσαν, οἱ δημογέροντες ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον Ἑλλήνες και ἅπαν-
τες οἱ ἱερεῖς ὠσαύτως. Σὺν τῷ χρόνῳ εἰσεχώρησαν Σλάβοι, κυρίως δὲ Βούλ-
γαροι, ὡς ἐμφαίνεται τοῦτο ἐκ τινων ὀνομάτων και τοπωνυμίων. Ἡ δημοσιευο-
μένη ἐνταῦθα διαθήκη μοὶ παρεδόθη ἀπὸ τὸν ἐκ Στρούγκας καταγόμενον και
πρὸ τινων ἐτῶν ἀποθανόντα ἐνταῦθα εἰς μεγάλην ἡλικίαν διπλωματοῦχον
πολιτικὸν μηχανικὸν Γ. Παπαῖωακείμ.

Σήμερον ἡ Στρούγκα ἀνήκει εἰς τὴν Νότιον Γιουγκοσλαβίαν· οἱ Ἑλλή-
νες κάτοικοι ἐγκατέλειψαν τὴν γενέτειραν και κατέφυγον ὡς πρόσφυγες

1. Αἱ τρεῖς τουρκικαὶ λέξεις σημαίνουν: suret = ἀντίγραφον ἐπίσημου ἐγγράφου,
et raf-i = ὄρια τοῦ, sefillik = ἡ μετάφρασις τῆς λέξεως δὲν κατέστη δυνατὴ· πρόκειται
πιθανῶς περὶ κακῆς ἀποδόσεως τοῦ γράφοντος.

εἰς τὴν Ἑλλάδα (Μακεδονίαν), οἱ δὲ παραμειναντες ἐξεσλαβίσθησαν ποικιλοτρόπως καὶ νέοι Σλάβοι, ἐκ Βουλγαρίας ἰδίως καὶ Γιουγκοσλαβίας, ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ.

Ἐπιτομή τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν νεωτέραν. σ. 1

Ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τῇ ἑβδόμῃ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ὀγδόου Σωτηρίου ἔτους, ἡμέρα Κυριακῆ, ἐγένετο ἡ παροῦσα διαθήκη μου, Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Ἁγίου Πρεσβῶν Κυρίου Μελετίου.

Ὁ κάτωθι ἰδιοχείρως ὑποφαινόμενος, ἐκκληρῶν χριστιανικά τε καὶ φιλοστοργικά καθήκοντα, καὶ ἀκόλουθος γενόμενος τῷ θεῷ ἡμῶν «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν ἢ ὥραν, καὶ τὰ λοιπὰ ἅτε δεῖν. διαθήμη οἰκεία βουλή σήμεραν ἐγκαίρως, πρὶν ὁ ἀναπόφευκτος τοῖς πᾶσι καὶ ἀπροόρατος θάνατος καταλάβῃ με ἐνόσω ἔχω τό τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν ὑγιῆ, τὴν ἦν ἔχω κατάστασιν, κινήτην τε καὶ ἀκίνητον, ὡς ἀκολουθῶς.

Α'. Ἐπιχαλοῦμαι τὴν ἀπὸ ψυχῆς συγχώρησιν τῶν τε ἱερέων καὶ ἀπάντων τῶν συμπολιτῶν μου, παρέχων κἀγὼ αὐτοῖς πληρεστάτην συγχώρησιν.

Β'. Τοῖς τρισὶν υἱοῖς μου, Νικολάω καὶ Βασιλείῳ καὶ Χριστῷ ἐξίσου ἀφήμι οἰκειοθελῶς καὶ ἀτοπροαιρέτως τάδε. α'. τὴν εἰς Βαρόσιον Στρούγας κειμένην οἰκίαν μου μεθ' ὄλων τῶν ἐν αὐτῇ οἰκιακῶν σκευῶν τε καὶ ἐπίπλων, καὶ τῶν τοιοῦτων κινήτων τε καὶ ἀκινήτων ὑπαρχόντων πρὸς δὲ καὶ τὸν παρακείμενον αὐτῇ κῆπον. β'. τὸ ἀνήκόν μοι μερίδιον τοῦ εἰς Βαρόσιον Στρούγας κείμενον ξενοδοχείου (χανίου), ἧτοι τὸ ἡμισυ τοῦ χανίου μέχρι τοῦ μεσοτόχου καὶ τῶν σταλαγματιῶν, ἐκεῖθεν δὲ πρὸς νότον, ὅλον τὸ μέρος τὸ ἔσθωθεν, καθὼ ἐμόν, συνεχόμενον δὲ ἤδη μετὰ τοῦ χανίου. γ'. τὰ εἰς Στρούγας σύνορον δύο χωράφια μου, τὸ μὲν εἰς Καμενίμους κείμενον (ἐκ δύο καὶ ἡμίσεος στρεμμάτων συγκείμενον), τὸ δὲ ἕτερον εἰς Λένιστα (ἐξ ἡμίσεος στρέμ. συγκείμενον). δ'. τὰ δύο ἀμπέλια μου, τὸ μὲν εἰς Ῥωδόλιστα σύνορον κείμενον καὶ ἐξ ἡμίσεος στρέμ. συγκείμενον, τὸ δὲ εἰς Στρούγας σύνορον Σάδοι, καὶ ἐξ ἑνὸς τρίτου στρέμματος περιῖτον συγκείμενον. Ὅλα ταῦτα ἀφήμι ἐξίσου τοῖς τρισὶν υἱοῖς μου.

Γ'. Ταῖς τριῖς θυγατράσι μου, Μαρίᾳ, Ἄρσα, καὶ Βασιλικῇ, ὡσαύτως ἀφήμι οἰκειοθελῶς καὶ ἀτοπροαιρέτως ἀνὰ πεντακόσια γρόσια σωστά ἐκάστη αὐτῶν.

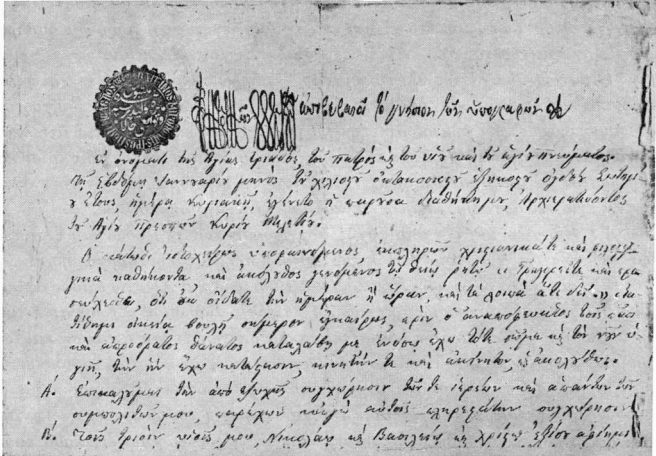
Δ'. Τῷ Κυρίαρχῳ ἡμῶν ἁγίῳ Πρεσβῶν, ἀφήμι πενήκοντα γρόσια σωστά.

Ε'. Τῇ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τιμωμένη ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς πατρίδος μου, πρὸς δὲ καὶ τοῖς Ἐκπαιδευτικοῖς καταστήμασι τῆς πατρίδος μου ἀφήμι τριάκοντα γρόσια.

ΣΤ'. Διὰ τὴν μέλλουσαν κηδεῖαν μου ἀφήμι γρόσια ἑκατόν ὡσαύτως ἀφήμι γρόσια εἴκοσιν, ἵνα μετὰ τὸν θάνατόν μου διανεμηθῶσι τοῖς ἀπόροις διὰ ψυχικῆν μου ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ

μὲ θάρσων ἱερεῖς καὶ διὰ σαραντάριον ἀρίθμη τὸ δλον εἴκοσι καὶ πέντε γρόσια
σωστά.

Ζ'. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἐκλέξας ὡς ἐμὸν ἐπίτροπον τέλειον καὶ προστά-
την, τὸν Κύριον Κώσταν Μπίλιαν (ὡς ὁ ἴδιος παρὰ πόδας ἰδίᾳ ὑπογραφῇ συνο-
μολογεῖ), διορίζων αὐτὸν μετὰ τὸν θάνατόν μου ἐκτελεστήν, καὶ ἐπιμελητὴν
σ. 2 ὑπὲρ τῆς ἐντελοῦς ἐκπληρώσεως/τῆς παρουσίας διαθετικῆς διατάξεώς μου,

Ἡ διαθήκη τοῦ ἔτους 1868 (ἀρχὴ τοῦ χειρογράφου)

ἵνα ἀποδώσῃ ἐνὶ ἐκάστῳ τὰ ἀνήκοντα ἐκ τῶν ἐνδιαλαμβανομένων ἐν τῇ παρού-
σῃ καὶ γνησίᾳ διαθήκῃ μου, οἷον χρήματα καὶ τὰ τοιαῦτα κινητὰ τε καὶ ἀκί-
νητα ἀπάσης τῆς σήμερον σωζομένης περιουσίας μου πράγματα, ὅτι αὕτη ἐστὶν
ἡ ἐμὴ κυρία καὶ καθολικὴ θέλησις ἐνώπιον Θεοῦ τε καὶ ἀνθρώπων, ἐνώπιον
παντὸς κριτηρίου δικαιοσύνης καθεστῶτος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι οὕτως ἠδῶόκησα.
Ὁ δὲ μετὰ τὸν θάνατόν μου τολμήσας ἐκ προθέσεως νὰ διαείσῃ τὴν παροῦσαν
ἐμάρτυρον καὶ ἐπικεκρωμένην διαθήκην μου οἰοσθήποτε καὶ ἂν ἢ ὁ τοιοῦ-
τος, νὰ ἔχη τὴν κατάραν τῶν ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πρε-
σβενομένων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ Θεοφόρων Πατέρων. Τελευταῖον δὲ
παρακαλῶ τὸν Σεβαστὸν Κυρίαρχον Ἅγιον Πρεσβῶν, ὅπως ἀναγνωρίσας
ἐπισημῶς τὴν παροῦσαν διαθήκην μου γνησίαν, ἐπιβεβαιώσῃ καὶ ἐπικυρώσῃ
αὐτὴν κυριαρχικῶς διὰ τῆς σφραγίδος, ἵνα ἔχη τὴν πᾶσαν ἰσχὺν καὶ κύρος
ἐν παντὶ κριτηρίῳ δικαιοσύνης καθεστῶτι ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅθεν ἐγένετο ἡ παρού-

σα ἐπίσημος διαθήκη μου, ὑπογεγραμμένη παρ' ἐμοῦ ἰδιοχείρως, προσμεμαρτυρημένη δὲ καὶ παρ' ἀξιοπίστων καὶ εὐπολήπτων ἀτόμων, ἐπιβεβαιωμένη δὲ καὶ ἐπικεκρωμένη Κυριαρχικῶς. Τῆ 7ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1868 ἐν Στρούγα. (Ἔπονται οἱ ἀνήκοντες μάρτυρες).

Παπὰ Ἰωάννης Πρωτόπαπα ἐφημέριος

Παπὰ Γεώργιος ναουμίδης

ιαστέφο τζακας ἐπητροπ(ος)

Ἄκολουθοῦν ἄλλαι δέκα ὑπογραφαι δυσανάγνωστοι μετὰ τινος δυσαναγνώστου σημειώσεως.

3. Παραίνεσις περὶ κοινοτικῆς ὀργανώσεως τῶν Ἑλλήνων Θεσσαλονίκης τοῦ ἔτους 1872. Πρωτότυπον, γραμμένον εἰς τὰς τέσσαρας σελίδας διφύλλου χάρτου, διαστάσεων 0,15×0,24μ. Ἡ κατωτέρω παραίνεσις περὶ κοινοτικῆς ὀργανώσεως κ.λ. τῶν Ἑλλήνων τῆς Θεσσαλονίκης προέρχεται ἀπὸ τὸν ὑπὸ ψευδώνυμον γράφοντα Ἰκέσιον Γ. Λάτρην. Δὲν κατώρθωσα ν' ἀνακαλύψω ποῖος κρύπτεται ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον. Ὑποθέτω ὅτι εἶναι διπλωματικός τις ὑπηρετήσας εἰς Θεσσαλονικίην καὶ καλῶς γνωρίζων πρόσωπα καὶ πράγματα. Τὸ περιεχόμενον παρουσιάζει σημαντικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν δημοσίαν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα τοῦ 19ου αἰῶνος, αἱ δὲ παρεχόμεναι ὁδηγίαι διὰ τὴν ὀργάνωσιν αὐτῆς εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινοτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ ἐθνικῆς δραστηριότητος, εἶναι ὁδηγίαι σοφοῦ ἀνδρὸς καλῶς γνωρίζοντος πρόσωπα καὶ πράγματα. Εἰς χεῖρας μου περιήλθεν ἐκ δωρεᾶς οἰκογενείας παλαιῶν Θεσσαλονικέων, οἵτινες ἐξέλιπον ἤδη μὴ ἀφήσαντες διαδόχους.

Ἰδιαίτερον αὐτοσχέδιον

Ἀθήνηθεν

7 Μαρτ(ίου) 1872

σ. 1

Ἀδελφὲ χαίροις ὑγιαίνων καὶ εὐπραγῶν!

Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν λέγων καὶ γράφων πολλὰ οὐ μόνον διὰ τὴν ζητουμένην βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων πραγμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, (δὲν λέγομεν Ἑλλάδος, διότι Ἑλλὰς ὑπάρχει ἀνέκαθεν καὶ ἔξω τοῦ βασιλείου), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἄπανστον πρόοδον τῶν ἐκτὸς τοῦ βασιλείου ἡμετέρων ὁμογενῶν, ἐφρόντισα οὐκ ὀλίγον καὶ περὶ τῆς νῦν πρωτευούσης καὶ ἐμπορικῆς πόλεως τῆς εὐρυσώρου καὶ εὐάνθρου Μακεδονίας, πόλεως παραλίας καὶ εὐθέτου, ποτὲ δευτερευούσης ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν Χριστιανῶν Αὐτοκρατορῶν ἐπικρατεῖα. Ἐπισκεφθεὶς δὲ καὶ τὴν πρῶην μεγαλόπολιν ταύτην παροδι-

κῶς τρεῖς ἢ τετράκις, ὁμίλησα εἰς πολλοὺς τῶν ἐν αὐτῇ πολιτῶν, προτείνων τ' ἀκόλουθα, περὶ ὧν καὶ ἔγραφα πολλάκις.

1ον. Νὰ διατηρῶσι καλῶς τὸ ἀνώτερον Σχολεῖον, ὡς Γυμνάσιον, ἀξιά-
νοντες τὴν ἐν αὐτῷ Βιβλιοθήκην.

2ον. Νὰ ἔχωσι εἰς καλὴν κατάστασιν πάντοτε καὶ τ' ἀλληλοδιδασκτικὰ
Σχολεῖα τῶν ἀρόρων, συνιστώντες καὶ ἰδιαιτέρα.

3ον. Νὰ συστήσωσι καὶ διατηρῶσι καλῶς τὸ ἀναγκαῖον Παρθεναγωγεῖον
σ. 2 καὶ οὕτως, ὥστε νὰ ἐξέρχονται ἀπ' αὐτοῦ/τινὲς διδασκάλισσαι διὰ τὰ περι-
χωρα καὶ τὰ ἐνδότερα, ἐκεῖ μάλιστα, ὅπου ἀρμόζει καὶ συμφέρει νὰ εἰσάγεται
βαθμηδὸν ἢ ἀπολεσθεῖσα χρῆσις τῆς ἐθνικῆς γλώσσης.

4ον. Νὰ συστήσωσι καὶ διατηρῶσι καλῶς μίαν Λέσχην.

5ον. Νὰ σχηματίσωσι καὶ Σύλλογον, ὅστις νὰ φροντίζῃ πρὸς τοῖς
ἄλλοις περὶ τῆς καλῆς συντάξεως καὶ τακτικῆς ἐκδόσεως μιᾶς ἐμπερι-
λολογοικῆς ἐφημερίδος, περιεχομένης πάντοτε ἐκτὸς τῶν ἐμπορικῶν
καὶ φιλοτεχνικῶν εἰδήσεων καὶ διατριβᾶς περὶ τῆς παλαιᾶς Γεωγραφίας καὶ
Ἱστορίας τῶν διαφόρων τῆς Μακεδονίας τόπων καὶ περὶ τῆς νῦν καταστάσεως
αὐτῶν κ.λ.π.

6ον. Οἱ δυνάμενοι ν' ἀξιάνωσι πάντοτε τὴν ἑαυτῶν κτηματικὴν πε-
ριουσίαν ἐντὸς καὶ πέριξ τῆς πόλεως, ἀγοράζοντες καὶ τὰς χερσωμένας γαίας.
Οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι ν' ἀγοράζωσι τόπους δι' ἑταιρισμοῦ, καὶ διὰ λαχνοῦ ἔπειτα
μοιραζόμενοι αὐτοὺς κατὰ τὸ παλαιὸν σύστημα.

7ον. Οἱ αὐτόθι Ἕλληνες νὰ ἐλκύωσιν εἰς συνοικήσιν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ
τῶν ὄρειων μερῶν τινὰς ὁμογενεῖς, ἵνα καὶ οὕτω ἐνισχύηται κατ' ὀλίγον ἡ κοι-
νότης αὐτῶν. Ἡ πρόνοια καὶ ἡ προτροπὴ κατορθώνουσι πολὺ διὰ χρόνον.
Ἐνάγκη δὲ διὰ παντὸς τρόπον νὰ γίνεται μείζων καὶ εὐπορότερος (διὰ τῶν
τεχνῶν, τῆς ναυτιλίας, τῆς γεωπονίας) ὁ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἑλληνικὸς πληθυ-
σμός, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν.

8ον. Παρὰ τοῦ Ἱεροῦ κλήρου καὶ τῶν λογίων τοῦ τόπου νὰ προτρέπονται
σ. 3 αἱ οἰκογένειαι καὶ οἱ δυνάμενοι νέοι εἰς ἔγκαιρον καὶ ἄπρικοιν (ἦτοι ἀπαζά-
ρευτον) γάμον.

9ον. Οἱ ὁμογενεῖς ἡμῶν ν' ἀγοράσωσιν ὅλον τὸ παράλιον, εἰ δυνατόν, καὶ
νὰ σχηματίσωσιν αὐτοῦ καλὰς συννοικίας καὶ διάφορα καταστήματα,
ἵνα ἔχωσι τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ὠφέλειαν, χρηματικὴν καὶ σωματικὴν. Ἐπὶ
τούτῳ ἔρῳρα ἐκτοτε καὶ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ Βυζαντίῳ τὴν ἰδέαν τῆς κατεδαφί-
σεως τοῦ ἡρειπωμένου περιβόλου τῆς πόλεως.

10ον. Εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωσίαν νὰ εἰσάγωμεν ἐκάστοτε τινὰς ἑτερο-
δόξους, προτεστάντας μάλιστα, Βρεττανούς, Ἀμερικανούς, Γερμανούς καὶ
τοὺς ἀνατολικούς Ἀρμενίους, (οἵτινες εἰσὶν ὁμόδοξοι ἡμῶν, διαφέροντες μό-
νον κατὰ τινα ἔθιμα), πάντας δὲ τούτους μετὰ τῆς ἐγγράφου καὶ ἐμμαρτύρου
ὑποχρεώσεως νὰ εἶναι τὰ τέκνα Ὀρθόδοξα καὶ νὰ ἐκπαιδεύονται διὰ

τὰ ἑλληνικὰ τῶν τόπων σχολεῖα. Τοῦτο δὲ πρὸς ἐνίσχυσιν τινὰ τῶν ἡμετέρων κοινοτήτων, καὶ ἵνα μὴ ἀρπάζοντες τοὺς γαμβροὺς αὐτοὺς οἱ συνοικοῦντες Λατίνοι, καὶ ἀξανάνομοι ζημιώσιν ἡμᾶς πολὺ πλεόν δι' οὗ τρέφουσι πάντοτε μίση φανατικοῦ.

11ον. Τινὲς τῶν ἡμετέρων νὰ γίνωνται Διερμηνεῖς ἢ πράκτορες τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, μάλιστα τῶν προτε|σταντικῶν, ἵνα καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ὠφελῶνται κατὰ τι αἱ ὁμογενεῖς κοινότητες, ἐδρίσκουσαι προστασίαν τινά.

12ον. Οἱ αὐτόθι Ἕλληνες νὰ ἔχουσι φίλους πάντοτε τοὺς ἀνατολικοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς ἄθωοτέρους καὶ φιλελληνικοτέρους τῶν κρατούντων καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Πρὸ πολλοῦ ἔγινε τὸ Παρθεναγωγεῖον, διατηρούμενον ἐπιμελῶς, καὶ ἡ Λέσχη, μὴ κτισθεῖσα εἰσέτι ἐπίτηδες. Ἀγροοῦμεν δὲ τὴν κατάστασιν τοῦ Γυνουσιαίου καὶ τῶν μικροτέρων ἀδδενικῶν σχολείων. Ποῦ δὲ ὁ Σύλλογος; Ποῦ ἡ Τυπογραφία καὶ ἡ Ἐφημερίς; Ποῦ ἡ ἄλλη περὶ τῆς πόλεως ταύτης πρόνοια;

Σᾶς δίδω νύξιν τινά, γινώσκων καὶ συμπεραίνων τὴν φιλογενεῖάν σας. Ἐπειδὴ ἐδρίσακσθε αὐτοῦ πρὸ πολλοῦ, μὴ λείψετε νὰ ἐνεργήσετε πάντοτε πлагίως καὶ ἀνεπαισθήτως καὶ ἄνευ ἐπιδείξεως καὶ κρότου πᾶν τὸ συντεῖνον πρὸς τὴν ποθουμένην πρόοδον τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος, ἐν ἧ διαμένετε, π ρ ο ο δ ο ν ἄ π α υ σ τ ο ν κ α τ ἄ π ἄ ν τ α.

Εἰς τὸ προξενεῖον σας δπάρχει Διερμηνεὺς ὁ πενθερὸς τοῦ φίλου Βασιλείου Θεοδοσίου, τοῦ ἐν Σμύρνη. Λόγε τον, παρακαλῶ τοὺς χαιρετισμούς μου, καὶ εἵπατε τον νὰ μὴ λησμονῇ ὅσα τὸν εἶπα ἄλλοτε περὶ Θεσσαλονίκης. Ἄς εἴπη καὶ τοὺς προσκνητισμούς μου εἰς τὸν Ἀρχιερέα καὶ τοὺς χαιρετισμούς μου τοῖς κυρίοις Ἀββὸτ κ.λ.π. Σᾶς ἀσπάζομαι

Ἰκέσιος Γ. Λάτρης.

4. Ἐπιστολὴ τοῦ ἔτους 1878 ἐκ Μεγαρόβου περὶ τῶν Κουτσοβλάχων. Πρωτότυπον γραμμένον εἰς τὰς τέσσαρας σελίδας διφύλλου χάρτου, διαστάσεων 0,127×0,260μ. Ἡ κάτωτέρω δημοσιευομένη ἐπιστολὴ προέρχεται ἐπίσης ἐκ δωρεᾶς παλαιοῦ φίλου, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου περιῆλθεν ἐκ δωρεᾶς ἐπίσης δημοδιδασκάλου τινὸς καταγομένου ἀπὸ τὸ Μεγάροβον τῆς Βορείου Μακεδονίας (περιοχὴ Μοναστηρίου), οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τοῦ ὁποίου, Κουτσοβλαχοί, Ἕλληνες ὄντες, προσέφερον μεγάλην ὕπηρεσίαν εἰς τὴν μητέρα πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα. Αἱ παρεχόμεναι πληροφορίαι εἶναι σημαντικαὶ διὰ τὸ θαυμάσιον κουτσοβλαχικὸν στοιχεῖον τῆς Μακεδονίας ἐν γένει, τὸ ὅποιον ἀνέδειξεν ἄνδρας ἐπιφανεῖς, τὴν δρᾶσιν τῶν ὁποίων ἄριστα περιγράφει εἰς τὸ δίτομον ἔργον τοῦ ὀποθανῶν πρό τινος ἐξαίρετος ἔμπορος τῆς Θεσσαλονίκης Τηλέμαχος Κατσουγιάννης, φίλος ἐκλεκτὸς μὲ πηγαῖα ἔθνικὰ αἰσθήματα.

σ. 1

Ἐν Μεγαρόβω τῆν 13 Νοεμβρίου 1878

Φίλιπτα Νικολάκη. Ὡς σύ, οὕτω καὶ ἐγὼ περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σου, θὰ ἦτο ἴσως ἀβελτηρία τοῦ κομιστοῦ.

Ἐπίτρεψόν μοι νὰ σοὶ εἶπω ὅτι ἡ ἐπιστολή σου μοι ἐφάνη ἀρεκτὰ διπλωματικῇ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ὅτι ἀπαντῶσα εἰς ἕκαστον τῶν ἀρθρῶν μου δὲν μοι ἔλεγε τι νέον ἐκ μέρους σου.

Ἐγὼ ὅμως μὴ περιοριζόμενος νὰ σὲ ἀπαντήσω εἰς ὅσα εἶνε ἀνάγκη θέλω σοὶ εἶπει καὶ τὰς σκέψεις αἰτινες μὲ κατέχουσι πρότερον τῶν ἄλλων κατ' αὐτὰς πρῶτον μὲ βασανίζει ἡ ἀβελτηρία τῶν ἐνταῦθα σχολείων διὰ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε πρὸ παντὸς ἄλλον νὰ φροντίσῃ συντόμως ἢ ἔλλ. κυβερνήσεις, πρὸ πάντων τὰ δημοτικά. Δὲν ἀγνοεῖς ὅτι ἐν Τυρνοβομεγαρόβω (διότι μία κόμη εἶναι τὰ δύο μέρη) οἱ κάτοικοι εἶναι Βλάχοι οἵτινες καθὼς καυχῶνται οἱ Ἕλληνας ὅτι ἀπερρόφησαν πολλὰ ἔθνη ἐν τῇ ἀρχαιότητι, καὶ σήμερον ἀκόμη ὅτι ἐξελλήνισαν Ἀλβανὸς καὶ Βλάχος, οὕτω καὶ αὐτοὶ δύνανται νὰ καυχηθῶσι ὅτι ἐξεβλάχισαν Ἕλληνας, Ἀλβανὸς καὶ Βουλγάρους. Μία διαφορὰ ὑπάρχει ἐν τῇ ἐκβλαχίσει ταύτῃ, ὅτι οἱ ἐκβλαχισθέντες ὅτι δῆποτε καὶ ἂν ἦσαν, σπουδάζουσι ὡς φρονοῦσιν ἑλληνικῶς. Ἄν ὅμως ποτε γυρίσουν τὸ φύλλο τότε χάνομεν μαζὶ μὲ τοὺς Βλάχος καὶ τοὺς ἐκβλαχισθέντας Ἕλληνας καὶ Ἀλβανούς. Καὶ δὲν σοὶ λέγω

σ. 2

ταῦτα ἄνευ λόγου/καὶ ὑποστάσεως. Πρὸ πολλοῦ ἤδη ὑπάρχει ἐν Τυρνοβῶ βλαχικὸν σχολεῖον^{α)}, τὸ ὁποῖον μολοντί δὲν εὐδοκίμει, ὕψίσταται ὅμως. Ἐκατοντάδες Τυρνοβομεγαριτῶν ἐργάζονται καὶ κατοικοῦσιν ἐν Βλαχίᾳ. ἡ βλαχικὴ κυβέρνησις κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἄδειαν πρὸς ἑλευθέραν ἴδρυσιν σχολείων καὶ ὁ Ἀπόστολος Μαργαρίτης ἰδρύει τοιοῦτον ἐν Βιτωλίαις. Τὸ ἔγγραφον λέγει μετὰ τῶν ἄλλων (ἐπειδὴ ὁ ἑλληνικὸς κληρὸς ἐμβάλλει προσκόμματα εἰς τὴν σύστασιν βλαχικῶν σχολείων, συνωδὰ τῷ νόμῳ τῷ ἐπιτρέποντι τὴν ἑλευθέραν ἐξάσκησιν θρησκείας καὶ γλώσσης παραιοῦμεν τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς νὰ διενκολύνωσι τὴν ἴδρυσιν βλαχικῶν σχολείων). Βλέπεις λοιπὸν ὅτι δὲν εἶναι μάταιοι οἱ φόβοι μου. Πρόσθεσις εἰς ταῦτα ὅτι ἡ βλαχικὴ κυβέρνησις ἤρξατο συλλέγουσα καὶ κοράσια τὰ ὁποῖα προτίθεται, διδάξασα νὰ νυμφεῖσθαι μὲ ἐγχωρίους διδασκάλους. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι συνετὸν διότι διὰ τῶν διδασκαλισσῶν δύνανται οἱ διδασκαλοὶ νὰ εἰσχωρῶσιν καὶ εἰς οἰκογενείας ὅπερ εἶναι πολὺ ὠφέλιμον. Οὗτοι μὲν οἱ ἐκ Βλάχων φόβοι, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐνταῦθα διατρέβουσιν ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ κατὰ μέσον ὅρον β'. ἔτη καὶ ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ 3.

Ἄλλο ἐν ἐνθύμημα κυκλοφορεῖ ἀπὸ τινος εἰς τὸν νοῦ μου. Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τὴν ἱστορίαν τῶν Ἐβραίων τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡξεύρω ἀπλῶς ὅτι οὗτοι

α). Ὁ βλαχοδιδάσκαλος βλαχίζων βεβαίως τοῖς λέγει ὅτι τὸ Τυρνοβον εἶναι σύνθετον ἀπὸ τὸ Terra nova, ἐγὼ δὲ ὅτι τὸ Μεγαροβοτύρνοβον εἶναι τὰ ἀρχαῖα Μακεδονικὰ Μέγαρα, καὶ ὅτι ὁ πληθυντικὸς τῆς λέξεως ἀποδεικνύει ὅτι ταῦτα ἦσαν διττὰ ἄνω καὶ κάτω διὸ ἀποκαλῶ τὸν μὲν Τυρνοβον κάτω Μέγαρα τὸ δὲ Μεγάροβον ἄνω Μέγαρα.

ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς Ἰσπανίας· εὐκολον εἶναι γὰ μάλω πότε, ἀλλὰ πόσοι; ἰδοὺ ποῦ ἐγκτεται ἡ δυσκολία· δύνανταί τις γὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὰ ληξιαρχικά βιβλία τῶν Τούρκων· ἀλλὰ ταῦτα ὑπάρχουσιν ἄραγε, ἢ εἶναι ἀκριβῆ; Ὄπωσδήποτε ἀπαιτεῖται ἐργασία διὰ γὰ τὸ ἐπιτύχει τις. Βεβαίως ἐννοῶ ὅτι οὐχὶ ἐκ συμπαθείας πρὸς τοὺς Ἑβραίους ζητῶ γὰ μάλω τὴν ἱστορίαν των, ἀλλ' ἐκ φόβου πρὸς τὴν πατρίδα μου. Καθ' ὃν καιρὸν ἐδίδαξεν ὁ Παῦλος ἐν Θεσ/νίκῃ, ὑπῆρχον ἀρκετοὶ Ἑβραῖοι, ὡς καὶ ἐν Βεροσίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἐξελληνίσθησαν διότι ἀργότερα δὲν φαίνονται. Ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Θεσ/νίκης ὑπὸ Νορμανδῶν; τὸ 904 μόνον 3 Ἑβραῖοις ἀναφέρει ὁ Παπαρρηγόπουλος. Βεβαίως δὲ τότε δὲν εἶχε γίνει ἡ Ἰσπανικὴ μετανάστευσις. Ἀνέγνω γεωγραφίαν τινα τοῦ Λωρέντη ἐν ἧ, γραφεῖσι τὸ 1838, οἱ Ἰου/(δαῖ)οι λέγονται ἰσάριθμοι τοῖς Ἑλλῆσι δηλαδὴ 18.000. Τοῦτο δεικνύει ὅτι οὐ μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἠῤῥησαν τεραστίως, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ Ἕλληες ἠλαττώθησαν ...¹

σ. 5

Ἐὰν μοι ἀπαντήσης δὸς μοι διασαφήσεις τινας περὶ Ἑβραίων ἂν γνωρίζης.

Λὸς εἰς τὸν σύλλογον τὰ βιβλία τὰ ὅποια σοὶ γράφω ἰδιαιτέρως καὶ λάβε ἐπιστολήν καὶ ἀποδείξιν τῆς παραλαβῆς των. Ὁ Βεναν εὑρίσκειται παρ' ἐμοί. Τὸ δὲ Νεώτερον Πνεῦμα παρὰ τῷ Καστάνῳ. Τὰ βιβλία εἶναι ταῦτα.

- 1) Ὀμηρικὴ θεολογία.
- 2) Ὀμηρικὸν ζήτημα
- 3) Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἱστορία
- 4) Ἱστορία τῆς ἑλλ. φιλολογίας (2 τόμοι)
- 5) Voyage autour du monde
- 6) Le roman de la terre
- 7) Τὰ ταξείδια τοῦ πλοιάρχου Χαλτερεῶς 2 τόμοι.
- 8) Grammaire comparée des langues classiques (1 τόμος)
- 9) La vie de Jesus (θὰ τὸ πέμψω ἐγὼ)
- 10) Κοιμαϊκὴ ἐκστρατεία
- 11) Τὸ νεώτερον πνεῦμα
- 12) Ἱστορικαὶ πραγματεῖαι Παπαρρηγοπούλου
- 13) Ἡ ἀλωσις τῆς Κ/λεως ὑπὸ τῶν Φράγκων.
Χαῖρε Ὁ σὸς Χατζὸς (;)

5. Ἐπιστολὴ τῆς Ἀγγελικῆς Μεταλλινοῦ περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν Νάουσαν. Γραμμένη εἰς τὰς πρώτας σελίδας πέντε φύλλων χάρτου, διαστάσεων 0,172×0,232μ. ἄνευ χρονολογίας.

Εἰς τὴν Νάουσαν

σ. 1

Ἐνα ἄγνωστον δραματικὸν ἐπεισόδιον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ ἔτους 1821

Ὡς γνωστόν, κατὰ τὴν πρὸ 130 καὶ πλέον ἐτῶν Ἐπαναστάσεως τῆς Να-

1. Λέξις δυσανάνγνωτος.

ούσης, ὁ Ἄδουλουβούτ Πασᾶς¹ καταλαβὼν τὴν πόλιν, συνέλαβε τοὺς Προκριτοὺς καὶ διέταξε τὴν σφαγὴν αὐτῶν εἰς τὴν θέσιν «Κιόσκυ». Τότε οἱ κάτοικοι τρομοκρατηθέντες, ἐγκατέλειψαν εἰς τὴν τύχην σπίτια, περιουσίας καὶ αὐτὰ ἀκόμῃ τὰ παιδιά τῶν καὶ κατέφυγον εἰς τὰ περίξ βουνά. Οἱ Γενίτσαροι, μετὰ τὴν ληλασίαν τῆς πόλεως ἐπέδραμον κατὰ τῶν φυγάδων καὶ συνέλαβον παρὰ τὴν γνωστὴν ἐξοχικὴν θέσιν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τρία παιδιά ἡλικίας 5-7 ἐτῶν, τὰ ὅποια παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν ὁμήρους. Τὰ παιδιά αὐτὰ διὰ τὰ συντηρηθῆναι ἔτρωγον ἐπὶ διήμερον χόρτα καὶ ὀρίζας καὶ ἦσαν εἰς σκελετώδη κατάστασιν, ὑπεχρεώθησαν δὲ νὰ συνοδεύσωσι τὸν στρατὸν εἰς τὰς μετέπειτα ἐξορμήσεις πρὸς τὴν Ἀντικίην Μακεδονίαν, φθάσαντα μέχρι Καστορίας.

σ. 2

Κατὰ τὴν γνωστὴν ἐκ τῆς γνωστῆς θέσεως («Κιόσκυ») διέλευσίν των, εἶδον τρεῖς σωροὺς ἐκ κεφαλῶν ἀνθρωπίνων αἰμοσταζουσῶν ἐν σχήματι πυραμίδος, τόσον δὲ ἦτο ὁ τρόμος των ἐκ τοῦ μακα(β)ρίου τούτου θεάματος, ὥστε ἐπὶ ἡμέρας δὲν ἠδύναντο νὰ ἀρθρώσωσι λέξιν.

Ἐνα μόνον ἐξ αὐτῶν κατώθωσε νὰ ἀπαλλάξῃ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας διὰ χρημάτων γονναρέμπορος τις Καστοριοῦς, ὀνόματι Διαμαντίδης, τοῦ ὁποίου σήμερον ἀπόγονοι ἐργάζονται εὐδοκίμως ἐν Ρουμανίᾳ, ὡς ἔμποροι γονναρικῶν.

Τὸ παιδί ἐγγνώμον διὰ τὴν εὐεργεσίαν τὴν γενομένην αὐτῷ ὑπὸ τοῦ προστάτου του, εἰργάσθη παρ' αὐτῷ μὲ ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν, μέχρις ἡλικίας δεκαοκτῶ ἐτῶν. Ἡ ἐπίδοσίς του εἰς τὴν γονναρικὴν ἦτο μεγάλη, δι' ἣ καὶ ὁ Διαμαντίδης παρελάμβανε αὐτὸ μαζί του μετέπειτα εἰς τὰς ἐτησίας του περιοδείας, εἰς Βελιγράδιον, Βιέννην, Λρέσδην, Λειψίαν καὶ Βουκουρέστι, ὅπου μετέβαινε διὰ τὴν πώλησιν γονναρικῶν.

σ. 3

Ἐνα μικρὸς τεχνίτης ἐξελίχθη εἰς πρῶτης τάξεως ἔμπορον. Ἡ ἐμπιστοσύνη ἀφ' ἑτέρου τοῦ προϋσταμένου του ἦτο ἀπεριόριστος, φθάσαντος μάλιστα μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀποστείλῃ τὸν δεκαοκταετῆ ἔφηβον εἰς μίαν περιοδείαν, μόνον, μὲ ἐμπορεύματα ἀξίας πολλῶν χιλιάδων γροσίων, διότι αὐτὸς ἀσθενήσας, δὲν ἦτο εἰς θέσιν πλέον νὰ ταξιδεύσῃ. Τότε δὲ ἐταξίδευσεν μὲ ζῶα. Ὁ νέος ἐπώλησε τὸ ἐμπόρευσμά του εἰς λίαν ἱκανοποιητικὴν τιμὴν, ὅταν δὲ μετὰ μῆνας ἐπανάκαμψεν εἰς Καστορίαν, ὁ προστάτης του συγκινημένος ἐκ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ ὑφισταμένου του, τῷ ἔδωκεν ἐν σημαντικὸν ποσὸν ἐκ τῶν κερδῶν καὶ τῷ ἐπρότεινε νὰ γίνῃ συνεταιρὸς του.

Ἄλλ' ἡ νοσταλγία τῆς γενετήρας, τῶν γονέων του τῆς καὶ ἀδελφῆς του—διότι εἶχε καὶ ἀδελφὴν—ἦτο κάτι τὸ ἀκατανίκητον τοῦ ὀλικοῦ συμφέροντος.

Ἐσπευσε ἀμέσως νὰ μεταβῇ εἰς Νάουσσαν διὰ τὰ ἀναζητήσῃ τοὺς οἰκείους του. Ἐκεῖ μὲ συντριβὴν ἔμαθε τὴν σφαγὴν τοῦ πατρὸς του καὶ τὸν πρόωρον

1. Ἐννοεῖ τὸν Μεχμέτ Ἐμίν Ἐμποῦ Λουμποῦτ πασᾶν τὸν καταστειλάντα τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ναούσης.

ἐκ τῆς λύτης θάνατον τῆς μητρὸς του. Δὲν ἔχασε ὁμως τὸ θάρρος του. Ἐνεθυμήθη ὅτι εἶχεν ἀδελφήν, ἣν εἶχεν ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύσῃ, τὴν ὁποίαν ὁμως δὲν ἐγνώριζεν, διότι εἶχον παρέλθει δεκατρία χρόνια. Μὲ πολλοὺς κόπους ἀνεῦρε ταύτην, ἀνατραφεῖσαν παρὰ τινι/φιλοξένῳ οἰκογενεῖα τῆς Ναούσσης.

σ. 4

Προικίσας ταύτην μὲ τὰ κερδηθέντα χρήματα, τὴν ὑπάνδρευσε μὲ τὸν Κόκκινον, τοῦ ὁποίου σήμερον ἔγγονοι εἶναι ὁ ἐν Ναούσση βιομήχανος κ. Ἐπαμεινώνδας Κόκκινος καὶ ἡ κ. Ἐλένη χήρα Γεωργίου Σεφερτζῆ ἐν Ἐδέσση. Δισέγγονοι δὲ τὰ τέκνα τῶν ἀποθανόντων Δημητρίου Κοκκίνου, Ἀριστείδου Κοκκίνου, Σταύρου Κοκκίνου, Βασιλείου Κοκκίνου καὶ Γεωργίου Σεφερτζῆ. Βλέπων δὲ ὅτι ὁ ἔμπορικὸς οὐρίζων τῆς Ναούσσης ἦτο περιορισμένος δι' αὐτὸν καὶ μὴ θέλων νὰ ἀπομακρυνθῆ τῆς ἀδελφῆς του, μετέβη καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Βέροιαν, ἐμφανίζουσαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μεγαλυτέραν ἔμπορικὴν κίνησιν. Ἐθελά του ἐσκέφθη ὅτι δὲν εἶχεν ἐπώνυμον, διότι ὅταν ἀπήχθη ὑπὸ τῶν Γενιτσάρων ἐκ Ναούσσης, ἦτο ἡλικίας μόνον πέντε ἐτῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ συγκρατήσῃ ὑφ' ἃς μάλιστα συνθήκας εὐρέθη, τὸ ἐπώνυμον τῆς οἰκογενείας του.

Οἱ Βερροεῖς ὀνοματοποιήσαντες τὰς συχνὰς μεταβάσεις του εἰς Ρουμανίαν ἀποκαλοῦμένην τότε Βλαχίαν, τὸν προσωνόμασαν Βλάχον.

σ. 5

Ἐν Βερροῖα ἐνυμφεῖθη, ἀποκτήσας δύο υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα. Ἀπόγονοι σήμερον αὐτοῦ εἶναι οἱ ἔγγονοὶ του κ. Μαρία Χατζῆ Νικολάκη, βιομηχάνου, ὁ Ἀριστοτέλης Βλάχος, φαρμακοποιὸς ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἡ κ. Ἐδωαγγελία Σεφερτζῆ βιομηχάνου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Βλάχος τέως τμηματάρχης τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ κ. Καλλιόπη Κ. Ὀλυμπίου ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ὁ πατὴρ τοῦ Βλάχου, ὁ σφαγεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀβουλουβούτ πασᾶ ἐν Ναούσση εἶχε καταφύγη ἐκεῖ ἐκ Μοσχολόεως τῆς Βορείου Ἡπείρου μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ὀρδῶν.

Κατ' ἀφήγησιν τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Βλάχου τέως τμηματάρχου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Θεσσαλονίκης.—

(Ἐκ τῆς συλλογῆς ἀνεκδότων Μακεδονικῶν ἱστορικῶν τῆς κυρίας Ἀγγελικῆς Μεταλλινῆ).

6. Ἐπιστολὴ τοῦ Νικολάου Βελώνη περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς τὴν Χαλκιδικὴν. Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ παρόντος καὶ εἶναι γραμμὴν εἰς ἑπτὰ σελίδας δύο διπύλλων χαρτῶν διαστάσεων 0,195×0,295μ. Ὁ συντάκτης τῆς ἐπιστολῆς εἶναι ὀλιγογράμματος καὶ ἡ ἐπιστολὴ του διακρίνεται διὰ τὸ ἀφελὲς ὕφος τῆς, τὰς ἀσυνταξίας καὶ γενικῶς τὸ ἀκατάστατον τῆς διατυπώσεως, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα δὲν στερεῖται χρησίμων πληροφοριῶν διὰ τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται. Διὰ τὸν λόγον τούτου καὶ δημοσιεύομεν αὐτὴν ἐνταῦθα μετὰ διόρθωσιν τῶν ὀρθογραφικῶν σφαλμάτων.

σ. 1

Ἀλεξανδρούπολις τῆ 5 Μαΐου 1958

Ὁ ὑποφαινόμενος Νικόλαος Δημ. Βελώνης, κάτοικος τοῦ χωρίου Λαγκάδικια Θεσ/νίκης καὶ καταγόμενος ἀπὸ τὸν Ταξιόλοχον Χαλκιδικῆς (ἢ Λόκοβην) γεννηθεὶς τὸ ἔτος 1879, νῦν δὲ διαμένων προσωρινῶς μετὰ τοῦ υἱοῦ μου Δημητρίου εἰς Ἀλεξ/πολιν, ἀναφέρω ὑμῖν μίαν πληροφορίαν. Εἰς τὴν Ἐφημερίδα Ἑλληνικὸς Βορρᾶς τῆς 25ης καὶ 26ης Μαρτίου τοῦ 1958 ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἰ. Παλαμῆδα εἶδα μίαν περιγραφὴν νὰ ἀναφέρῃ τὴν ἐξέγερσιν τῆς Χαλκιδικῆς, ὁ ὁποῖος συνιστᾷ εἰς τοὺς ἀναγνώστας ὅσοι γνωρίζουν κάτι σχετικὸν μὲ αὐτὴν νὰ τὸ ἀναφέρουν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπίσης ἀναφέρει τὴν ἀφήγησιν ἐνὸς Γεροῦ Ἀργυροῦ καὶ τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζει τὴν καταγωγὴν καθὼς καὶ μίαν τοπωνυμίαν Ξηρολείβαδο, τὴν ὁποίαν ἐπίσης δὲν γνωρίζει εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται. Λοιπὸν ἐγὼ ἂν καὶ ἔφυγα ἀπὸ τὸ χωριὸ μου εἰς ἡλικίαν 14 χρονῶν γνωρίζω τὴν τοπωνυμίαν αὐτὴν διότι ἄκουγα πολλὰς φορὰς τὸν πατέρα μου νὰ ἀναφέρῃ τὸ Ξηρολείβαδο καθὼς καὶ πολλοὶ χωριανοὶ τὸ ξέρουν. Λοιπὸν τὸ Ξηρολείβαδο εἶναι στὴν Νοτιοδυτικὴν πλευρὰν τοῦ Χολομώντα καὶ περὶ τὰ 6 ἕως 7 χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν ἀκριβὴ κορυφὴν τοῦ βουνοῦ καὶ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς συγκοινωνίας Θεσ/νίκης-Ἀρναίας μέσφω Ρεσιτικίων καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν διασταύρωσιν τοῦ δρόμου ἀπὸ Σιποτινίγια πρὸς τὴν Λόκοβην. Λοιπὸν ὁ Γεροῦ Ἀργυρὸς εἶχε τὸ ἐπώνυμον Σάρης, τὸν γνώρισα ἐκ τοῦ πλησίον πολὺ, πῆγαινα πολλὰς φορὰς στὸ σπίτι του ὅταν ἦμον μικροί, διότι εἶχαμε μίαν πνευματικὴν συγγένειαν, δηλαδὴ ὁ πατέρας μου βάφτιζε τὰ ἐγγόνια του. Ἦταν ἓνας γέρος μὲ ἄσπρα μαλλιά καὶ γένεια καὶ μὲ κόκκινα μάγουλα καὶ τὸ βράδν τὰ καλοκαίρια πῆγαινε καὶ κοιμοῦνταν στὸ ἀμπέλι καὶ φύλαγε μιὰ κρᾶνὰ γιὰ νὰ μὴ κλέβουν τὰ κρᾶνα.

σ. 2

Αὐτὰ λοιπὸν ὁ Γεροῦ Ἀργυρὸς ὁ Σάρης (διότι ἔτσι λέγονται καὶ τὰ ἐγγόνια του), ἐτράφαιζε καλαμπόκι, δηλαδὴ τὸ γέμιζε δευτέρῃ τσάπα στὸ Ξηρολείβαδο ὅταν εἶδαν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ φεύγουν.

Τὸ 1902 διηγούμενη τὴν ἱστορίαν τῆς κρᾶνῆς εἰς τὸ Στρατόνι, πὸν δούλευα καὶ κάποιος Λαοιργγοβινὸς πὸν μὲ ρώτησε ἂν ζῆ ἀκόμα ὁ Γέρο-Σάρης ἔκαμε τὸν σταυρὸ του καὶ εἶπε, αὐτὸς κοντεύει τὰ ἑκατὸν τριάντα χρόνια, ἔκτοτε ἐγὼ ἔφυγα ἀπὸ τὴν Χαλκιδικὴν καὶ δὲν γνωρίζω πότε πέθανε ὁ Γερο-Σάρης.

Ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους ἄκουγα πῶς ὅταν ἄκουσαν οἱ χωριανοὶ τὸν χαλασμό ἄφρισαν τὸ χωριὸ καὶ ἔφυγαν πρὸς Ἀνατολὰς καὶ κρύφτηκαν εἰς ἓναν βαθὴν καὶ ἀπότομον λάκκον τὸν Ἀρκουδόλακκα πὸν εἶναι δασωμένος ἀπὸ πουρνάρια καὶ ἄλλα διάφορα αἰθιαλῆ. Ἐξω ἀπὸ τὸ χωριὸ σὲ κάποιον ἀμπέλι ὑπῆρχε μιὰ μικρὴ καλύβα ὅπου εἶχαν ἀφήσει οἱ χωριανοὶ ἓνα γέρο τυφλὸν καὶ τὸν εἶπαν ὅτι θὰ φροντίζον κάθε μέρα γι' αὐτόν.

Τὴν ἄλλῃ μέρα πῆγαν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἔκαψαν ὅλο τὸ χωριὸ, πέρασαν καὶ ἀπὸ τὴν καλύβα.

Ὁ γέρος ὁ τυφλός, μόλις ἄκουσε βήματα ρώτησε, ἔ, παιδιὰ εἶναι μακρὰ σ. 3
τὸ Ρωμαῖκο; ἀλλὰ οἱ Τοῦρκοι ἀντὶ ἀπαντήσεως τὸν ἔσφαξαν.

Οἱ Λοκοβίτες ἔμειναν στὸν Ἀρκουδόλακκα, ὅλο τὸ καλοκαίρι πήγαιναν τὴν νύκτα στὸ χωριὸ καὶ ἔπαιρναν διάφορα σκευῆ, πὸν εἶχαν ἀνάγκη, ἐπίσης πήγαιναν τὴν νύκτα καὶ θέριζαν διάφορα γεννήματα στὴν Μπλανὰ καὶ τὴν ἡμέ-
ρα μὲ ταῖς γυναῖκες τὰ κοπᾶνιζαν, τὰ ἄλεθαν σὲ χειρόμυλα καὶ ἔκαμναν ἄλευροι καὶ μπουλγκούρια, δὲν γνωρίζω ἂν πῆγαν τὸν χειμῶνα στὸ Ἅγιον Ὅρος.

Ὅταν ἦμαν ὡς 12 χρονῶν πῆγα δύο φορὲς μαζί του στὰ μελίτσια, τὴν πρώτη φορὰ πῆγα στὸ Ἐργὴ-Μπουτζάκ (Νέα Ἀπολωνία) καὶ Παζαρούδα, περάσαμε καὶ ἀπὸ ἄλλα χωριά. Εἰς ἓνα χωριὸ ἀπὸ αὐτὰ μὲ ἔδειξε ὁ πατέρας μου ἓνα σπίτι ἔρημο χωρὶς πόρτες καὶ παράθυρα καὶ μὲ εἶπε πὸς ἐκεῖ μέσα εἶχαν γεμίσει χριστιανούς καὶ τοὺς εἶπαν νὰ βγαίνουν ἓνας ἓνας ἔξω καὶ στὴν πόρτα τοὺς ἔκοβαν τὸ κεφάλι. Στὸ δεύτερο ταξίδι περάσαμε ἀπὸ τὸ χωριὸ Βασιλικὰ καὶ προχωρῶντας πρὸς τὴν Γαλάτισταν μὲ ἔδειξε ἓνα ξερὸ χαντάκι πὸν κατέβαινε ἀπὸ τὴν Γαλάτισσα καὶ μὲ εἶπε ὅτι ὅταν ξεκίνησαν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ κτυπήσουν τοὺς χριστιανούς, ἀποφάσισαν σαράντα παλικάρια νὰ θυσιασθοῦν γιὰ νὰ γλυτώσουν οἱ χριστιανοί. Στάθηκαν λοιπὸν ἔξω ἀπὸ τὰ Βασιλικὰ καὶ ἄρχισαν νὰ τουφεκοῦν στὸν ἀέρα. Οἱ Τοῦρκοι ἄκουσαν τὸ τουφεκίδι καὶ σταμάτησαν, ἔστειλαν δυὸ ἱππεῖς νὰ ἰδοῦν τί γίνεται καὶ καθυστέρησαν μιὰ μέρα.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν πιάσει τὰ βοννά. Τὴν ἄλλη μέρα, πὸν σ. 4
ξεκίνησαν, οἱ Τοῦρκοι ἔφθασαν στὰ Βασιλικὰ, πῆγαν νὰ κυκλώσουν τὰ παλικάρια καὶ τὰ παλικάρια ἀμνόμενα χόθηκαν μέσα στὴν χαράδρα, κυκλωμένα προχωροῦσαν τὸν ἀνήφορο, ὥσπου ἔφθασαν εἰς ἓνα σημεῖον πὸν ἦ χαράδρα τελείωνε σὲ ἀνοιχτὸ χωράφι. Ἐκεῖ ἦταν καὶ μιὰ γκορτσιὰ (ἐγὼ τὴν εἶδα διότι ἦταν κοντὰ στὸν δρόμο), τὰ παλικάρια μαζεύτηκαν κάτω ἀπὸ τὴν γκορτσιὰ, οἱ Τοῦρκοι τοὺς κύκλωσαν ὀλόγυρά τους καθαλαρία. Αἱ σφαῖρες ἔπεφταν ἀπάνω τους, τότε ἓνας νέος πέταξε τὴν κάπα του καὶ τὸ τουφέκι του, πῆρε τὸ γυμνὸ γυατά-
γάνι στὸ χέρι του καὶ ὤρμησε ἀπάνω στὴν καθαλαρία πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας πὸν ἦταν τὸ βοννὸ πιὸ κοντὰ, καὶ κοινόντας τὸ γυατάγανι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἄνοιξαν οἱ Τοῦρκοι καὶ χωρὶς νὰ τὸν πετύχῃ καμιὰ σφαῖρα πρόλαβε καὶ ἔπιασε τὸ βοννὸ καὶ γλύτωσε. Οἱ ἄλλοι οἱ 39 σκοτώθηκαν ὅλοι ἐκεῖ στὴ γκορτσιὰ. Ὅταν ἐδόθη ἡ διαταγὴ νὰ γυρίσουν οἱ χριστιανοὶ στὰ χωριά τοὺς ἐκάλεσαν τοὺς μονχτάρηδες νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὰς Ἀρχάς. Τότε στὴ Λόκοβη τὴν τιμητικὴν αὐτὴν θέσιν τὴν εἶχε κάποιος ὀνόματι Γερο-Χρηστός, ἐπὶ πολλὰ χρόνια μονχτάρης. Συνεννοήθηκαν λοιπὸν τρεῖς τέσσαρες ἀπὸ διάφορα χωριά νὰ παρουσιασθοῦν μαζί ἐνωμένοι καὶ στὸν δρόμο ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς ἐπρότεινε νὰ σκεφθοῦν τί θὰ ἔπρεπε νὰ εἴπουν ἐκεῖ πὸν θὰ παρουσιασθοῦν. Τότε ὁ Γερο-Χρηστός τοὺς εἶπε. Ἄς πᾶμε πρῶτα στὸν Ἀγὰ νὰ δοῦμε τί θὰ μᾶς πῆ, καὶ ὅστερα θὰ ἀπαντήσωμε, ἀπὸ τώρα τί βιάζεστε;

σ. 5 "Όταν οἱ μοναχάρες παρουσιάσθηκαν τοὺς ἔδωσαν διαταγὴ νὰ συμμαζετοῦν ὄλοι στὰ χωριά τους καὶ νὰ ἀρχίσουν τὶς δουλειές τους, καὶ οἱ μοναχάρες ὑποσχέθηκαν νὰ ἐκτελέσουν τὴν διαταγὴν. Ξεκίνησαν λοιπὸν καὶ μάζεναν ὁ καθένας τοὺς δικούς του ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη ποὺ βρισκόταν. Ἐνας Λοκοβίτης εἶχε πάει σὲ κάποιον Προξενεῖο ξένο ὡς ὑπηρετὴς στὴν Θεσσαλονίκη, καὶ ὁ μοναχάρης, ὁ Γέρο-Χρήστος πῆγε νὰ τὸν πάρῃ γιὰ τὸ χωριό. Ὁ Πρόξενος λυπήθηκε τὸν ὑπηρετὴ ποδὸ θὰ πῆγαινε νὰ ταλαιπωρηθῆι στὸ χωριὸ καὶ ἀπειθνόμενος στὸν Γέρο-Χρήστο τὸν εἶπε νὰ ἀφήσῃ τὸν ὑπηρετὴ στὸ Προξενεῖο, διότι ἐκεῖ ἐκτὸς τῶν ἄλλων θὰ εἶχε καὶ μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν ἐντὸς αὐτοῦ. Τότε ὁ μοναχάρης χτύπησε τὸ πόδι του κάτω καὶ φώναξε, «Τὸν ραῖά μ' γυρεύω» καὶ χωρὶς νὰ φέρῃ ἄλλην ἀντίρρησην ὁ Πρόξενος τὸν ἄφησε νὰ πάρῃ τὸν Λοκοβίτην.

Ἐπίσης ἐγνώρισα καὶ τὸν ἐκ Πολυγύρου καλόγηρον τὸν Μακάριον, ποὺ ἀναφέρει ὁ κ. Ἰ. Παλαμῆδης.

Τὸ ἔτος 1889 ὅταν ἤμουν 10 χρονῶν μὲ πῆρε ὁ πατέρας μου καὶ μὲ πῆγε στὸ Ἅγιον Ὄρος ὡς παραγιὸν σὲ κάποιον καλόγηρον στὴν μονὴν τοῦ Διοχειαρίου. Ὁ καλόγηρος αὐτὸς ἦταν 77 χρονῶν καὶ ὀνομαζόταν Μακάριος, ἦταν ὁ ἀρχαιότερος ὄλων μέσα στὸ μοναστήρι, γι' αὐτὸ καὶ εἶχε τὸ ὑπ' ἀριθμὸν Α διαμέρισμα ἀποτελούμενον ἀπὸ δύο μικρὰ δωμάτια εἰς τὸ κέντρον τῆς θαλασσίας πλευρᾶς τῆς μονῆς. Μὲ τὸν Μακάριον ἔμεινα ἕως 8 μῆνες, αὐτὸς ἦταν πρῶτος καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἔχη παραγιόν,| εἶχε καὶ βάρκα δική του, μὴ πολὺ μικρῆ, κάποτε μὲ ἔπαιρνε καὶ κάναμε μὴ βόλτα ἀντίκρου ἀπὸ τὸ μοναστήρι, αὐτὸς τραβοῦσε τὰ κουπιὰ μόνος, μαζεύαμε ἄχινους καὶ πεταλίδες καὶ μὲ διηγοῦνταν τὸν βίον του. Μὲ ἔλεγε ὅτι ὅταν πῆγε στὸ Ἅγιον Ὄρος στὶς Καρυνές ἦταν 7 χρονῶν, ἦταν ἐκεῖ σὲ κάποιον θεῖον του καὶ ὅταν ἔγινε ὁ χαλασμὸς φοβήθηκε ὁ θεῖος του ὅτι θὰ πῆγαιναν οἱ Τοῦρκοι, νὰ τοὺς σφάξουν καὶ γιὰ νὰ γλυτώσῃ ὁ ἀνεψιὸς του τὸν ἔστειλε στὸ Διοχειάριον, διότι ἐκεῖ δὲν θὰ πῆγαιναν οἱ Τοῦρκοι. Ἔτσι βρέθηκε στὸ μοναστήρι ἀπὸ ἡλικίας 7 ἐτῶν καὶ κατοικοῦσε στὸ μοναστήρι ὀλόκληρα 70 χρόνια, γι' αὐτὸ εἶχε καὶ μεγαλυτέραν ἐκτίμησιν, μὲ ἔλεγε ὅτι τὸ βαπτιστικόν του ὄνομα ἦτο Μηχαῆλ καὶ ὅταν ἔγινε καλόγηρος μετονομάσθη Μακάριος. Ὅταν ἦταν νέος εἰργάζετο σὲ διάφορες ὑπηρεσίες τῆς μονῆς, διότι ἐργάζονται μέχρι ἐνὸς ὁρίου καὶ πληρώνονται μίαν λίραν τὸν μῆνα καὶ ὁ Μακάριος εἶχε ἀποκτήσει ἀρκετὲς λίρες καὶ παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας, ἐπλήρωσε στὸ μοναστήρι 20 λίρες, τὸν διάβασαν μὴ εὐχὴν καὶ ἔγινε πρῶτος. Οἱ πρῶτοι συνεδριάζουν καὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν μονὴν εἰς διάφορους ὑποθέσεις. Ὁ Μακάριος εἶχε δανεῖσθαι 200 λίρες σὲ κάποιους δικούς του στὸν Πολύγυρο καὶ ἀποφάσισε νὰ ὑπάγῃ νὰ τὰ εἰσπράξῃ. Ἐμένα μὲ ἄφησε εἰς ἕναν γέροντα πνευματικὸν Κύπριον 90 χρονῶν θυμοῦμαι, ἦτον ἡ ἐποχὴ ποὺ ἐγένοντο οἱ γάμοι τοῦ τότε Διαδόχου τῆς Ἑλλάδος Κωνσταντίνου μετὰ τῆς Σοφίας καὶ ὁ γέροντας διάβαζε μίαν ἐφημερίδα καὶ ἔλεγε.

Αὐτὸς ποὺ παντρεύεται τώρα θὰ σᾶς λευτερώσῃ ἐσᾶς μιὰ μέρα· πέρασαν σ. 7
 δυὸ μῆνες καὶ παραπάνω ὥσπου νᾶρθῃ ὁ Μακάριος. Ὅταν ἦλθε μὲ πῆρε πῆ-
 γαμε πάλι στὸ δικό του τὸ διαμέρισμα, μὲ ἔλεγε πάλι τὶς ἱστορίες καὶ πὼς ὅταν
 πῆγε στὸν Πολύγυρο παράγγειλε τὸν πατέρα μου καὶ τὴν μητέρα μου καὶ πῆ-
 γαν καὶ τὸν γνώρισαν καὶ μὲ συμβούλευε ὅταν μεγαλώσω νὰ γίνω καλόγηρος
 καὶ ὅτι ὅταν αὐτὸς θὰ πέθαινε θὰ μὲ ἔγραφε 50 λίρες στὸ ὄνομά μου, διότι τὸν
 καλογήρων ἢ περιουσία μένει πάλι στὸ μοναστήρι.

Τὰς παραμονὰς τοῦ Πάσχα ἦλθε ὁ πατέρας μου, μᾶς ἔφερε μερικὰ ἀγᾶ
 καὶ ἔμεινε καὶ ἔκαμε μαζί μας τὸ Πάσχα καὶ τὴν Τρίτῃ μέρα ποὺ θὰ ἔφενγε
 ἐγὼ θυμῆθηκα πὼς στὸ χωριὸ τὰ παιδιὰ χτυποῦν τὶς καμπάνες μὲ τὴ σειρὰ
 ὅλη μέρα μέχρι τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ καὶ ἄρχισα τὰ κλάματα, ἄλλο ἀπὸ τὶς
 καμπάνες δὲν ἦθελα νὰ ξεύρω τίποτα, οὔτε τὸν Μακάριο μὲ τὴν θλίψη του,
 οὔτε τὶς 50 λίρες. Ξεκίνησα μὲ τὸν πατέρα μου πῆγα στὸ χωριὸ καὶ χόρτασα
 νὰ χτυπῶ τὶς καμπάνες, μεγάλωσα γύρισα ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἀκόμα λίρα δὲν
 ἔπιασα.

Μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ πατριωτισμοῦ
 Ν. Βελώνης

Νικόλαος Βελώνης
 Σιδ. Σταθ. Ποταμοῦ
 Ἀλεξ/πόλεως

R É S U M É

Jean K. Vasdravellis, Divers documents concernant à l'histoire moderne de la Macédoine.

L'auteur publie six documents sous seing privés fournissant des renseignements considérables en ce qui concerne l'histoire de la Macédoine, à savoir:

1. Un contrat de vente, daté de 1843, provenant de Naoussa.
2. Un testament, daté de 1868, provenant de Strouga.
3. Une exhortation, datée de 1872, relative à l'organisation communale des Grecs à Thessalonique.
4. Une lettre, datée de 1878, provenant de Megarovon, relative aux Koutso-Valaques.
5. Une lettre de Angeliki Metallinou, concernant l'insurrection de 1821 à Naoussa.
6. Une lettre de Nicolas Velônis concernant l'insurrection de 1821 en Chalcidique.